

	Samostatná příloha k MPN 1 – Anglické confirm versus české ověřit a potvrdit	MPN 1/SPEJ 17
		Vydání č.: 1
		Strana/Počet stran: 1/2
Schválil: Zdeňka Slaná pověřená řízením odboru technické normalizace	Datum: 2017-02-20	Podpis:

Anglické confirm versus české ověřit a potvrdit

Překladatelé technických norem se často potýkají s tím, jak náležitě překládat anglické sloveso **confirm** a v souvislosti s tím pak kladou otázku, jaký je z hlediska češtiny významový rozdíl mezi výrazy **ověřit** a **potvrdit**. Celý tento problém je však třeba nahlížet z širší perspektivy.

V češtině se významy těchto dvou sloves prolínají a překrývají – viz Slovník spisovné češtiny, ať již v knižní podobě, anebo digitálně prostřednictvím Internetové jazykové příručky Ústavu pro jazyk český AV ČR (<http://prirucka.ujc.cas.cz/>). Sloveso **ověřit** se podle něj užívá ve významu „potvrdit správnost, pravost něčeho“ (*ověřit podpis, ověřit opis listiny*) – jinými slovy vykládá se právě pomocí slovesa, s nímž má být konfrontováno. Pro **potvrdit** se uvádí význam 1. „dovést k správnosti, pravdivosti něčeho, prokázat, dotvrdit“ (*potvrdit něčí výpověď, potvrdit správnost předpokladů*); 2. právoplatně uznat, schválit, stvrdit“ (*potvrdit příjem, rozsudek; být potvrzen ve své funkci*). K lepší orientaci přitom značně přispívají příklady užití. I tak je však zřejmé, že v mnoha kontextech budou oba výrazy zaměnitelné a jejich výběr může být také subjektivně podmíněný. Jakékoliv kategorické vymezení hranic přitom nepřipadá v úvahu.

Musíme proto začít uvažovat jinak. Obvykle se vychází z překladových slovníků. Neměli bychom ale zapomínat na prověření v obou směrech. Nejen tedy ve směru angličtina → čeština, který nás dovede před volbu mezi **ověřit** a **potvrdit**, ale také ve směru opačném. Budeme-li chtít oba tyto výrazy přeložit do angličtiny, zjistíme, že v tomto směru už žádná zaměnitelnost neexistuje. Pro **ověřit** se v překladových slovnících nejčastěji uvádějí ekvivalenty **verify, certify, authenticate, legalize**, zatímco pro **potvrdit** jsou to **confirm, validate**. To zcela jasně ukazuje, že pro angličtinu zde významový rozdíl existuje, a to dokonce i v běžném jazyce. O to důležitější je cítit příslušný významový rozdíl také při překladu anglických odborných textů.

Mělo by být samozřejmostí, že překladatel bude vycházet z věcného a jazykového obsahu ve zdrojovém jazyce, tj. v jazyce, z něhož se překládá, a bude pak také používat odpovídající jazykové a terminologické ekvivalenty. Pro **confirm** se tedy z uvedené nabídky zcela jednoznačně nabízí ekvivalent **potvrdit**. Vedle slovníkových informací potvrzuje toto řešení rovněž soubor horizontálních norem pro management kvality, kde už výrazy **confirmation, confirm a verification, verify** mají terminologickou povahu (příslušná podstatná jména jsou v těchto normách definována), ustálené užití, významově se výrazně liší a vzájemná zaměnitelnost je tu vyloučena. V překladech z této oblasti se tak jednotně a systémově používá na jedné straně **confirmation** s ekvivalenty **potvrzení, konfirmace** a na druhé straně **verification** s českými ekvivalenty **ověření/ověřování, verifikace** (synonymie typu domácí termín + termín internacionální je v odborném jazyce zcela běžná). Odpovídajícím způsobem se překládají rovněž odvozené slovní druhy a víceslovná spojení. Není proto žádný důvod k tomu, aby se v ostatních technických normách neuplatňovalo stejné řešení.

Na tomto místě by sice již bylo možné skončit, je však třeba si v dané souvislosti připomenout dva velmi důležité aspekty.

1. Neoddiskutovatelný terminologický charakter mají podstatná jména, proto také názvoslovné normy převážně pracují právě s tímto slovním druhem, který lze jednoznačně definovat, popř. také s příslušnými kvalifikátory, tj. s přídavnými jmény. Slovesa plně terminologický charakter nemívají a až na řídké výjimky je stejně jednoznačně definovat nelze, protože primárně neplní pojmenovací funkci jako jména podstatná, ale slouží především k usouvztažňování při stavbě věty. Proto u nich nelze vždy trvat na přiřazení pouze jediného ekvivalentu a na jeho jednotném a systematickém uplatňování v celém textu, jako je tomu u skutečných termínů. Naopak všude tam, kde nejde o ustálené spojení a zafixovaný úzus, je zapotřebí v závislosti na přesném významu (konkrétním kontextu) použít vždy náležitý slovníkový ekvivalent. V případě anglického **confirm** je to **potvrdit, stvrdit, utvrdit, odsouhlasit, kvitovat, konfirmovat, schválit (jako platné), osvědčit správnost, ratifikovat; upevnit, zpevnit, posílit** a jistě by se našly i další možnosti.

2. Něco jiného je jednoslovný termín (podstatné jméno) a něco jiného jsou ustálená terminologická spojení (víceslovné termíny). Ta představují kompaktní významový a také pojmenovací celek, a nelze je proto rozkládat na jednotlivé složky. Význam víceslovných termínů je celostní, není pouhým součtem významů jednotlivých složek pojmenování. K jejich překladu proto nelze přistupovat tak, že budeme izolovaně překládat jednotlivé komponenty a jejich mechanické spojení pak vydávat za ekvivalentní termín. Ani zdaleka přitom také neplatí, že počet jednotlivých složek terminologických ekvivalentů se musí shodovat. Je-li tedy např. jednou ze složek českého víceslovného termínu přídavné jméno **černý**, vůbec to neznámá, že se musí jeho anglický ekvivalent **black** promítnout také do odpovídajícího cizojazyčného ekvivalentu, ani že počet slov si bude v obou jazycích odpovídat – srov. např. **černý trh = black market**, ale **černý obchod se zbraněmi = gunrunning**, **černý kašel = whooping cough**, **černé neštovice = smallpox**, **černé uhlí = bituminous coal**. Totéž se samozřejmě rovněž týká překládání v opačném směru. Proto také např. pro **confirm a report** se používá český ekvivalent **potvrdit zprávu**, zatímco pro **confirm by oath** ekvivalent **přísežně vypovídat**.

Z toho vyplývá, že podobu víceslovného termínu je třeba ověřovat, ať již v příslušných názvoslovných normách, anebo v aktuálních (!) odborných slovnících. Jinak by se totiž mohlo stát, a při mechanickém přístupu se také nezdá, že se víceslovné termíny překládají pokaždé jinak, čímž pozbývají charakteru ustálenosti a jen stěží pak lze poznat, zda jde vlastně vůbec o termín, a současně také rozlišit, kdy se rozdílná pojmenování vztahují k téže skutečnosti a kdy už se jedná o více rozdílných pojmenování označujících více rozdílných skutečností.

ZÁVĚR

Zaměnitelnost sloves **ověřit** a **potvrdit** lze uplatňovat pouze v běžném vyjadřování. V odborném textu bychom však měli přihlížet k širším souvislostem – především k terminologizaci výrazů z běžného jazyka v odborné oblasti. Na takto terminologizované výrazy se pak už vztahují veškeré relevantní terminologické požadavky.

V případě překladu z anglického jazyka bychom měli vycházet z náležitých překladových (terminologických) ekvivalentů a jejich ustáleného užití. Pro řešení překladu anglického termínu **confirm** v technických normách existuje dostatečný precedens, a sice celý soubor horizontálních technických norem pro management kvality. V nich se jednotně a systémově používá pro **confirm** český ekvivalent **potvrdit** a dlouhodobě takto spolehlivě funguje. Není proto žádný důvod snažit se vynalézat nová řešení. Navíc jedině při ustáleném a jednotném užívání termínu lze v případě jakéhokoliv sporu dospět k jednotné (a souvisejícími technickými normami podložené) interpretaci.